

Závodský, Artur

Dopisy Petra Bezruče Zdeňku Bárovi

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. D, Řada literárněvědná.
1964, vol. 13, iss. D11, pp. 135-151

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/108663>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Artur Z á v o d s k ý

DOPISY PETRA BEZRUČE ZDEŇKU BÁROVI

Zdeňk Bár (* 1904 ve Stramberku), původně profesor na reálném gymnasiu v Hlučíně a v Ostravě, je známý lyrik a prozaik. Svůj literárněhistorický zájem věnoval autorům ostravského kraje, obzvláště autoru Slezských písní Petru Bezručovi (1867—1958).

Literární a redaktorská činnost přivedla Zdeňka Báru do kontaktu s Petrem Bezručem. Jejich vzájemná korespondence začíná r. 1933 a končí r. 1948. Přetiskují z ní 25 dopisů a 1 pohlednici. Pomínul jsem 5 pohlednic, které přinášejí veršované pozdravy, už jinde přetištěné.

Dopisy Petra Bezruče Zdeňku Bárovi mají několikerý význam.

Především zachycují „soukromou“ tvář Petra Bezruče — jeho plachost, pozorný vztah k lidem, jeho taktnost a vděčnost.

Dopisy dosvědčují Bezručův bystrý pohled na dění politické a sociální.

Bezruč vystupuje v listech jako poučený filolog, ochránce lidové mluvy, strážce starobylých slov a tvarů, které podle jeho názoru „západníci“ a kantorů na vyšších typech škol kazí.

V několika dopisech poznáváme Petra Bezruče jako velkého čtenáře a osobitého literárního kritika.

Bezručovy dopisy přinášejí leckteré neznámé podrobnosti k jeho životopisu — např. o jeho pobytu v Místku (1891—1893), nebo o jeho životě za okupace a po r. 1945.

Největší význam mají Bezručovy údaje o zrodu některých prací (např. básně Děrné). Ty přijme především naše literární historie s povděkem.

Přetiskují dopisy věrně podle originálu. Ponechávám všechny charakteristické prvky lašského nářečí, včetně ztráty kvantity. Opravuji jenom zřejmé chyby a nedopatření (nečetné). Některé zkratky jsem rozepsal v hranatých závorkách.

Děkuji srdečně spisovateli Zdeňku Bárovi za laskavé zapůjčení Bezručových listů a za některé informace.

I.

Pane profesore,
za vzácnou pozornost, kterou jste věnoval autoru S. P. při slavnosti místecké,¹ přijmětež srdečné díky a upřímné pozdravení od Opavy!

8/X 33

Vladimír Vašek

Karton (15 cm×10 cm), psaný inkoustem po jedné straně.

¹ při slavnosti místecké — Zdeňk Bár pronulvil 24. září 1933 v Místku při odhalení pamětní desky, připomínající působení Petra Bezruče v Místku v letech 1891—1893. Deska byla umístěna na budově místecké pošty. K místecké slavnosti napsal Petr Bezruč báseň *Místek* (byla uveřejněna už předtím v Národních listech — 16. září 1933).

II.

Pane profesore,
děkuji Vám za obě knížky a za slova laskavá mně věnovaná.² Ročenku kulturní rady³ mi posílají, znal jsem Vaši práci. — Ale u Prostějova nejsou Březovice, nýbrž Vřesovice, maštiloval jsem tam paru razův za doby junáckých výplazů. Od dědiny Kobeřice tvoří lid správně adj. koberský, ne kobeřický!

Ovšem jsme citováni zle, to už jinak nejde a já nusím vždy v Brně nad tiskárnou vyhlásit stanné právo, abych nebyl věčně korigován. Hvízd smrtihlavův je vrzavý, vrže, nemůže být zrzavý!⁴ —

A citát zní: buď bratrem zvěř, masc! — ne zvěř.

Promiňte, že tak neskoro děkuji, mívám časem korespondenci tak hrubú, že někdy dojde na odpověď až za 14 dní.

Zůstávám se srdečným pozdravením

Branka 18/9 34

Vlad. Vašek

Dopis — 2 listy (16,2 cm×10,6 cm); psáno inkoustem na prvních třech stranách.

² *děkuji Vám za obě knížky a za slova laskavá mně věnovaná* — jde o poděkování za Ročenku Kulturní rady pro širší Ostravsko a za sbírku básní Zdeňka Bára Srdece a domov (1932). V publikaci Rok lidovýchovné práce v širším Ostravsku (vyšla v červnu 1934) uveřejnil Zdeněk Bár článek Krásná literatura na Ostravsku; psal v něm také o knize Jižní Morava v písních Petra Bezruče (vydal A. Kučík, Břeclav 1933), o knížce Desítky života Macharova (Moravská Ostrava 1934) a o bibliofilii Studie z Café Lustig (vydal K. Pliska, Moravská Ostrava 1934).

³ *Ročenka kulturní rady* — jde o Ročenku Kulturní rady pro širší Ostravsko (Moravská Ostrava 1934).

⁴ *Hvizd smrtihlavův je vzravý, vrže, nemůže být zrzavý* — v uvedené Ročence došlo při přetisku básně *Dyje a Dunaj* (Petr Bezruč ji napsal pro knihu Jižní Morava v písních Petra Bezruče) k tiskové chybě: hvizd zrzavý. Z téže básně pochází citát *Buď bratrem zvěr*.

III.

*Pane profesore,
já jsem je sám opsal,⁵ abyste mohl korekturu provést sám.
S pozdravením
Vašek.
27. V. 35*

Dopis o jednom listě (17,3 cm×11,3 cm), psaný inkoustem po jedné straně.

⁵ *já jsem je sám opsal* — Zdeněk Bár žádal Petra Bezruče o autentický text básní, které pak přetiskl v článku Krásná literatura na Ostravsku (v publikaci Rok lidovýchovné práce v širším Ostravsku, 1935); Bárův článek vyšel téhož roku také jako separát s názvem Literatura jednoho roku na Ostravsku. Informace.

Bezruč tehdy přepsal báseň *Vždy šťasten buď* (pocházela z r. 1883 a byla věnována přáteli z mládí, pozdějšímu generálu justice Jaroslavu Künzovi), báseň *Za bratrem Antonem* (báseň byla otištěna poprvé na smutečním oznámení rozesílaném rodinou Bezručova bratra Antonína Vaška — zemřel 26. října 1934) a báseň *Tři řeky* (byla otištěna poprvé 13. ledna 1927 v Památku Matice opavské 1877–1927).

IV.

*Děkuji za pozornost!⁶
9/9 35*

Pohlednice (Slezské Beskydy. Údolí Ostravice. Lysá).

⁶ *Děkuji za pozornost* — poděkování Petra Bezruče za knížku veršů Zdeňka Bára Jaro a dým (vydalo Moravské kolo spisovatelů v Brně r. 1935).

V.

*Pane profesore,
raďte si jen vše otisknouti.⁷
Ale bylo psáno: děti při mamulce stojí — po slezsku —, což si Pražáci opravili. — A při slově Sokol má být [nečitelné] a pozn.: V Děrném je husté rodové jméno Sokol; ale děrenští Sokolí spí na hřbitově šmahem pod kříži německými. Oba dva varianty jsou dobré,⁸ mám v notese zapsán dokonce třetí — jaksi se mi nedařila poslední strofa. Pro otevření melecké školy (7. VI.)⁹ jsem musil též zakrákorati.¹⁰
Buďte zdrav!
Vašek*

V Kostelci n. H. 5/VI 36

Dopis — 2 listy (16,2 cm×10,7 cm); psáno inkoustem na první a třetí straně.

⁷ *raďte si jen vše otisknouti* — Zdeněk Bár žádal o povolení k otisku novějších básní Petra Bezruče v Roku lidovýchovné práce v širším Ostravsku a v brožuře O Petru Bezručovi (vydala Zemská hasičská jednota slezská v Opavě r. 1937).

⁸ *Oba dva varianty jsou dobré — varianty básně Děrné. Poslední sloka této básně má odlišné znění ve Slezských písních, vydání Nového lidu z r. 1937; liší se od původního textu otištěného poprvé ve sborníčku vydaném k slavnostnímu otevření této školy.*

⁹ *Při otevření školy melecké (7. VI.) — v podtitulu básně Děrné zařazené do Slezských písní udává Bezruč jako datum otevření nové školy 9. VI. 1935.*

¹⁰ *jsm musil též zakrákorati — k otevření nové školy v Děrném r. 1935 napsal Petr Bezruč báseň Děrné.*

VI.

*Pane profesore, děkuji Vám za zvl. otisk z ročenky¹¹ a za laskavá slova nám tam věnovaná.¹² Náš vydavatel F. V. Pokorný tiskne hádání Fr. Tr. a old *ř*¹³ v bibliofilské úpravě. Šak Vám je pošlu. Byli jsme na Beskydách, ale slezský Hospodin se na nás neusmíval — jako na Hané vždy v slunku. Běželi i Stramberkem a stavili se z piety v hospodě na rynku, kde veselý stareček¹⁴ před pěti lety oslavil své poslední zastavení. Ostávejte zdráv!*

6/X 36 Kost[elec] na Hané.

Vašek

Karton (15,2 cm×9,3 cm); psáno inkoustem po obou stranách.

¹¹ *za zvl. otisk z ročenky — Literatura jednoho roku na Ostravsku. Informace. III. roč. Moravská Ostrava 1936.*

¹² *za laskavá slova nám tam věnovaná — Zdeněk Bár psal v ročence o bezručovských bibliofilích vydaných v období 1935—1936. Jeho článek Krásná literatura na Ostravsku vyšel pak jako zvláštní otisk s názvem Literatura jednoho roku na Ostravsku.*

¹³ *F. V. Pokorný tiskne hádání Fr. Tr. a old *ř* — brněnský nakladatel a majitel tiskárny František Václav Pokorný vydal r. 1936 publikaci Jistebský či jistebnický? Disput vedený v Lidových novinách mezi dr. Františkem Trávníčkem, profesorem brněnské university, a mezi P. B.*

¹⁴ *veselý stareček — básník Otakar Bystřina (vl. jm. Ferdinand Dostál; 1861—1931). Působil jako advokát v Novém Jičíně. Petr Bezruč vzpomíná na něho později ve spojitosti se Stramberkem i v básni Stramberk (21. VIII. 1938).*

VII.

Pane profesore, děkuji Vám za poslaný populární výklad o autoru S. P.,¹⁵ za nějž Vás již pochválil pan prof. Fr. Trávníček v L. N.¹⁶ Omlouval jste se mi již raz za nedbalost spisku. Chci věřit, že neneseš vinu na absurdním obrázku. Podívejte se na přiložený obrázek Stěpánkův¹⁷ (je to také příležitostná fotografie:) a na mazbu has. jednoty.¹⁸ — Budou poučení o tom, že je třeba výslovného svolení k otištění obrázku, když už sami nemají taktu.

Branka 20/XII 37

Vašek

Dopis — 2 listy (15,2 cm×10,8 cm); psáno inkoustem na prvních třech stranách.

¹⁵ *populární výklad o autoru S. P. — Zdeněk Bár vydal r. 1937 informační spisek O Petru Bezručovi. Lid. výklad (Nákladem Zemské hasičské jednoty slezské, Opava 1937). Zemská hasičská jednota slezská vydala brožuru k 12. září 1937, kdy uspořádala tábor slezského lidu na Ostré Hůrce.*

¹⁶ *za nějž Vás již pochválil pan prof. Fr. Trávníček v L. N. — František Trávníček recenzoval knížku Zdeňka Bára O Petru Bezručovi v Lidových novinách 19. prosince 1937.*

¹⁷ *na přiložený obrázek Stěpánkův — O. M. Stěpánek (1885—1959), býv. sociálně demokratický redaktor, bibliofil, sběratel a vydavatel bezručovských tisků; fotografoval Petra Bezručem mnohokrát. Zde jde o známou fotografii Petra Bezručem s ovečkami na Radhošti.*

¹⁸ *A na mazbu hasičské jednoty — Zemská hasičská jednota slezská zařadila do brožurky Zdeňka Bára O Petru Bezručovi fotografii básníka bez jeho povolení i bez vědomí autora, kterému text nebyl předložen ke korektuře. Petr Bezruč zakázal Zemské jednotě slezské šířit brožuru s jeho fotografií a žádal, aby reprodukce jeho podoby byla z brožury odstraněna. Z části nákladu byla též fotografie skutečně odstraněna. Jde o fotografii Petra Bezručem pořizenou z profilu bez jeho vědomí. Zdeněk Bár si pak vynutil na vydavateli, že do vytištěné brožury byl vkládán list s dodatečnými korekturami i s připomínkou, že autor nenese odpovědnost za zařazení reprodukce Bezručovy fotografie.*

VIII.

Pane profesore,

Marnost loučení¹⁹ jsem dostal, a nepoděkoval-li jsem, jest toho vina robota, v níž už čtyry měsíce téměř vezím, požívaje hořký plod své slávy.²⁰ — Konce nevidím a jsem jen scriba publicus.²¹ Děkuji Vám i za laskavá slova brožury.²² — Hasičům²³ jsem dal ultimatum: do třech dní mazbu z knihy ven, anebo žalobu! — Slibili, že „obraz“ odstraní, přesvědčíme se. Takoví lidé se vydávají za naše čitatele a s takovými lidmi se musím zlobit. — Ovšem, kdo taktu nemá — jest vrozený —, na toho musím pustit §§§.

Odvědčuji se drobnou bibliofilii²⁴ a přeji Vám zdaru do roku nového.

10/I 38

Vašek

Dopis — 2 listy (17,3 cm×10,7 cm); psáno inkoustem na první, třetí a čtvrté straně.

¹⁹ *Marnost loučení* — jde o lyrickou sbírku Zdeňka Bára. Vyšla k vánocům r. 1937 jako bibliofilie nákladem A. Perouta v Ostravě.

²⁰ *požívaje hořký plod své slávy* — ke svým narozeninám 15. září dostával Petr Bezruč mnoho blahopřání, na něž trpělivě vlastní rukou odpovídal.

²¹ *scriba publicus* — veřejný písař.

²² *za laskavá slova brožury* — O Petru Bezručovi (viz poznámku 18).

²³ *Hasičům* — Zemské hasičské jednotě slezské (viz poznámku 18).

²⁴ *Odvědčuji se drobnou bibliofilii* — jde o bezručovskou bibliofilii Lolo a druhové, vydanou F. V. Pokorným k Novému roku 1938.

IX.

Pane profesore,

děkuji Vám za další slova vzpomínky laskavé ve výběru edice Prota.²⁵ Posílám za Vaši pozornost Lolo č. 2,²⁶ které jsme musili vytiisknouti jaksi per nefas pro zájemce. Rád jsem čítal Vaše ohrazení tiskéně, že nemůžete za přidaný obrázek.²⁷ — Nemožu ovšem žádati taktu od has. je. slezské, když je jí cizí — ale bude o tom ještě mluveno. Zůstávám se srdečným pozdravením

Vlad. Vašek.

Branka 26/IV 38

Dopis — 2 listy (16,0 cm×10,7 cm); psáno inkoustem na první a třetí straně.

²⁵ *za další slova vzpomínky ve výběru edice Prota* — v knize Pozdravy Petru Bezručovi, vydané r. 1937 nákladem dr. Prokopa Tomana ml. v Praze.

²⁶ *Lolo č. 2* — r. 1938 vydal F. V. Pokorný v Brně vypravování Petra Bezruče Lolo a druhové.

²⁷ *za přidaný obrázek* — v brožurě Zdeňka Bára O Petru Bezručovi. Viz poznámku 18.

X.

Pane profesore,

děkuji Vám za literaturu roku ostravského²⁸ a za slova laskavá nám tuž věnovaná. — Fráze „na úkor“ — str. 6 je chybná. — Přednáška Hýskova²⁹ vyjde u našeho F. V. Pokorného, ale autor na ni piluje — nevíme, kdy bude spokojen se svým dílem. Novou falešnou pověst vyčítal kterýsi čtenář, jenž nerozumí veršům, z Nového mlýna. Moja starka byla z mlýna střebovského (Hrnčíř!).³⁰ — Rod, jenž se slezským obyčejem poněmčil, vyhasl. — Zpráva se ujímá, str. 7, tak jako falešný výklad pseudonymu,³¹ kde všichni „nědalecí“ lidé — (jak praví Ivan Ivanovič) — sedli na lep marnivému femininu,³² o němž lépe nemluvíti, když o něm mluví report policejní. Zdráv ostávejte.

3/IX 38

Vašek

Dopis — 2 listy (14,3 cm×10,6 cm); psáno inkoustem na první, třetí a čtvrté straně.

²⁸ *za literaturu roku ostravského* — jde o publikaci Zdeňka Bára Literatura jednoho roku na Ostravsku. Informace. Zvláštní otisk z Ročenky Kulturní rady pro širší Ostravsko. V. ročník, Moravská Ostrava 1938.

²⁹ *Přednáška Hýskova* — jde o přednášku univ. prof. Miloslava Hýska (1885—1957).

³⁰ *Moja starka byla z mlýna střebovského* — Bezručova babička ze strany otcovy, Terezie Hrnčířová (1798—1863), pocházela ze mlýna v Třebovicích u Ostravy. Viz o ní v mé studii Bezručova „starka“ a motiv mlýna v jeho díle (Studie o Petru Bezručovi, Opava 1947). Bezruč klade báseň *Nový mlýn* do souvislosti se svou babičkou. Víme však, že se tato báseň týká Františky Tomkové (1885—1922).

³¹ *Jalasný výklad pseudonymu* — Bezruč rozhodně odmítal tvrzení, že si dal pseudonym podle příjmení ženy.

³² *marnivému femininu* — Dodě Bezručové, provd. Demlové (1874—1957).

XI.

„Neobyčejně sensiblní, nejednou hlubokou melancholií zastřené a často tragicky zahrocené tuláctví rozčizněné duše...“ — *Taková je ta knížka.*³³ *Děkuji Vám za ni a za laskavá slova v připsání. Vašek*

I. IV. 40 Kostelec na Hané.

Karton (15,6 cm×10,2 cm); psáno inkoustem na jedné straně.

³³ *Taková je ta knížka* — jde o lyrickou sbírku Zdeňka Bára *Sen ve stínu* (1940). Slova, která cituje Bezruč, pocházejí ze záložky uvedené knihy; napsal je Rajmund Habřina, spolu-redaktor edice *Nová knihovna poesie MKS* [Moravského kola spisovatelů], v níž knížka vyšla.

XII.

Pane profesore,
*děkuji za poslaný otisk z Ročenky,*³⁴ *kteřou mám. — „Lučinu“ na str. 5 píšu na vrub tiskařovi, ne Vám, kterýž jste ze Štramberka. Na str. 12 čítám, že M. Rusinský³⁵ je krajan Balcárkův.³⁶ — Balcárek pocházel ze Sumvaldu nad Zábřehem, myslím, že Rusinští sedí na Horách, osadě patřící k Životicům, které sub voce Milotice popisuje R.[usinský] v Hladových dnech.³⁷*

9. IX. 40

Kostelec na Hané

V. V.

s pozdravením

Dopis — 2 listy (14,8 cm×10,3 cm); psáno inkoustem na první a třetí straně.

³⁴ *za poslaný otisk z Ročenky* — jde o publikaci Zdeňka Bára *Literatura posledních dvou roků na Ostravsku*. Informace. Roč. VI. Ostrava 1940.

³⁵ *M. Rusinský* — Milan Rusinský (* 1909 v Litovli; původně pracovník rozhlasu v Ostravě, prozaik, překladatel a literární historik, nyní metodik Městské knihovny v Ostravě).

³⁶ *Balcárkův* — básník Aleš Balcárek (1840—1862).

³⁷ *v Hladových dnech* — románový debut Milana Rusinského; vyšel r. 1940.

XIII.

Pane profesore,
děkuji Vám srdečně za „Hvězdy nad domovem“,³⁸ jimiž jste ozdobil edici Návrat.³⁹ Ke čtení dostal jsem se tak neskoru, zapřažen do korespondence a do neodkladné (:vypůjčené:) lekтуры učené. Viděl jsem v knize Ostravu a vzpomněl, jak na Gruně byli převáděni v noci koně a krávy ze Slovenska před I. válkou. — V létě, potloukajíc se (:ještě:) po horách,) vidáme Vás Štramberk a Kotuč zdaleka. Je týden velikonoční, chtěl bych Vám říci:*

*Budiž krásný duben s Vámi
s jarním slunkem nad horami,*

ale přísný Hospodin, který nás zasul sněhem na 1. dubna — (:proti čemuž nelze nic namítati, hledě právě k 1. aprílu:), sype na nás dnes (:8/IV:) sníh zase. Nemohu se ani otázat krásným slovenským veršem:

*Čo že je to za snečko jarné,
že mi sniežek s mojej hlavy neodpadne?*

Čenče Kanceléřské,⁴⁰ na něž se pamatujete z Místka, žije v kruté melancholii v Brance; Hospodin jej k tomu potrestal rheumou, takže chodí jen po zahradě. Ale nestačí-li nám zahrádka

v stáří? Jak to řekl Horác?⁴¹ *Hoc erat in votis: hortus non itaque magnus...*⁴² nepamatuji již dobře text. — Se srdečným pozdravením

8. IV. 41 Kostelec na Hané V. V.

*) Ale už je konec; švarná Haná je mi souzena, kam už 45 let jezdím k starému druhovi P.⁴³

Dopis — 2 listy (15,0 cm×10,5 cm); psáno inkoustem na všech čtyřech stranách.

³⁸ za „*Hvězdy nad domovem*“ — jde o první román Zdeňka Bára (vyšel r. 1940).

³⁹ edici *Návrat* — tuto edici vydával nakladatel Josef Lukasik v Praze a v Ostravě.

⁴⁰ *Ceně Kancléřské* — Ceněk Kancelář (1875—1942), řídící učitel v Brance u Opavy, hostitel Petra Bezruče za jeho pobyt ve Slezsku. V Místku promluvil r. 1933 při odhalování Bezručovy pamětní desky na poštovní budově.

⁴¹ Horác — římský lyrik Q. Horatius Flakkus (65—8 př. n. l.).

⁴² *Hoc erat in votis: hortus non itaque magnus* — verš z Horatiových satir II, 6. Přesně zní: *Hoc erat in votis: modus agri non ita magnus* (v překladu O. Jiráňho: *Toto vždy bylo mým snem: mít polnost nepřilíš velkou*).

⁴³ k *starému druhovi P.* — dr. Antonín Pírek (1879—1948), hostitel Petra Bezruče v Kostelci na Hané, básníkův věrný přítel a průvodce.

XIV.

Do nového roku:

Co nás čeká? — Nevím sám.

Zdraví, víru přeji Vám.

Pane profesore, děkuji Vám za vzácnou pozornost, za Vaši knížku⁴⁴ vůbec a za to, že jde o náš kraj, zvláště. Velmi pěkně jste evokoval minulost — ne tak dávnou — Drahanova — Příbora. (:*Matula*⁴⁵ mu říká Dubin:). — Před 50 lety, jako vášnivý turista, chodil jsem ve volné dny sem tam z Místka do Jičina po čisarce. Tři hodiny do Příbora, pak tři hodiny kole sirných lázní do Jičina (:*drei Juden und ein Zigeuner — die machen noch keinen Neutitscheiner*:).⁴⁶ — Přešel rynekem novojičkým a zpět. Co bylo pro nás 12 hodin cesty? Bylo nám 25 let. — Příbor vždy nás zajímal svým starobylým rázem. V Místku se o něm mnoho mluvilo — ovšem s 1. patra, Příbor stále upadal, Místek kvetl. Pamatuji se, jak se ozývala jména Sustalů, Rašků, Hücklů = Peřinů, rád jsem se díval na příkrý břeh na levém břehu Lubiny, jímž spadal Příbor k řece, šak o tom píšete. Hrubá továrna při čisarce na zač. města mne vždy zarážela — byl to kapitál nepřátelský. Napsal jste to velmi pěkně, melancholický tón knížky souhlasí se zasmušilým rázem města. Asi před pěti lety jsem oživil dávné vybledlé vzpomínky, vozil mne dobrý známý zdejší — tov. řed. C.⁴⁷ krajem — ne ráz jsme se zastavili v Příboře a chodili městem. Ty patříš k mému zašlému mládí! — Děkuji za vzpomínku věnovanou Ant. Vaškovi⁴⁸ na str. 139. Po stránce jazykové se mně líbily staré krásné formy hodslavský (85) a dvakrát vítkovský (:133—174:). Kdo přichýlil ucho k bijícímu srdci národa, nemůže mluvit jinak. Jen panská kasta koriguje národ, který korektur nepotřebuje! — Ale nemyslim, že kobzole jsou od Köbsla!⁴⁹ — Krásná původní forma úlo se usmívá na str. 158. — Unikl Vám lapsus „na úkor“ (str. 83, — a demion (193), spr. demijon. (:angl. 1/2 jonka:). — Řička Bystrá vs Frenštát nesluje Bystrá. A slovo „Rybov“ by lid, tvůrce jazyka, neuvěřil! — Jiné drobnější záp.[adní] lapsy jsem nechal v *karmaně*,⁵⁰ aby se autor nezlobil. — Pozdravuji Vás pěkně a přeji Vám tiché a blízké jaro (:ne jak loni, kdy ho nebylo!:) nad Ostravicí.

20. I. 42 Kostelec na Hané

Vlad. Vašek

*) příbuzný mého učeného vzácného hostitele.

Dopis — 2 listy (18,3 cm×11,0 cm); psáno inkoustem po všech čtyřech stranách.

⁴⁴ za Vaši knížku — Zdeněk Bár vydal r. 1941 prozaickou kroniku *Než zahoukla siréna*; její děj se odehrává na Příbořsku.

⁴⁵ *Matula* — Antonín Matula (1885—1953), prozaik ruralistického zaměření. Rodák z Lubiny u Příbora (dříve Drnholec nad Lubinou), působil v Příboře jako profesor před první světovou válkou.

⁴⁶ *drei Juden und ein Zigeuner — die machen noch keinen Neutitscheiner* — tři židé a jeden cikán — ti nedělají žádného Novojičiňáka.

⁴⁷ tov. řed. C. — František Celerin (* 1891), v té době tovární ředitel podniku na výrobu protipožárních zařízení v Čechách pod Kosířem.

⁴⁸ Ant. Vaškovi — otec Petra Bezruče profesor Antonín Vašek (1829—1880), buditel slezského lidu.

⁴⁹ že kobzole jsou od Köbsla — Zdeněk Bár vypravuje v knize Než zahoukla siréna (podle tradice), že lašský název kobzole pro brambory vznikl podle vlastního jména správce hukvaldského panství Köbsela, který první zaváděl pěstování brambor na hukvaldském panství.

⁵⁰ v karmaně — v kapse.

XV.

Pane profesore,

na ostravském písemku jste se směstnali dva: Vy a pan Lukasik,⁵¹ odpovídám tedy na Vaši adresu, šak jim to povíte. — Vidím, že se v teskných dobách začínají vydávat sborníky a kalendáře: snad nejlépe projdou? Chystá mor. sborník vydavatel brněnský⁵² a v Praze vyšlo několik anthologií. — Zel, že torby ještěrské jsou prázdne. Ovšem, kdybyste si chtěli co vybrat z Úsměvu ještěrského — tak prosím. Narážíte i na verše příležitostné: no jedna by byla, ale ta se zatím n e s m í otisknout. Předně skrze amorální šestou strofu a za druhé skrze rouhání proti diktátorům řeči lidu moravského.* — Ale já Vám ji posílám pro potěšení, je krátká, ergo neunaví, a pak Vy n e p a t ř í t e m e z i IURANTES IN,⁵³ jak jsem se přesvědčil v Sireně.⁵⁴ — Dostal jsem laskavostí kroměřížských pánů z Osv. sboru sborník „od Moravy k Dyji“.⁵⁵ — Dělim cech kantorský ve 3 třídy: kantoré I. tř. (:škol vysokých:), kteří lid kantorují, i když d o b ř e m l u v í, — pak kantory II. tř. (:škol středních:), IURANTES IN — a konečně kantorstvo tř. III. ze škol venkovských, s lidem se sžívající. — Srazil jsem se nedávno s takovým kantorem, velmi vzdělaným, užívajícím stále adjektiv krátkých (:vizovský, malenovský... etc.). Nezdržel jsem se pochvaly. Kantor na mne pohledl udiveně: Nemohu mluvit jinak, jiných forem neslyším! Ve Sborníku je asi 30× adj. bučovský — ale ve h l a v á c h oddílů — patrně pořadatelem psaných — čtu BŮCOVICKO—ŽIDLOCHOVICKO—VELKOPAVLOVICKO... Bude to patrně IURANS IN! Autoři, kantoré venkovští — s jedinou výjimkou kant. C. — užívají forem krátkých. Tež čestná výjimka na zač. u prof. Saura a Neuwirta.⁵⁶ — No, indignatio versum fecit.⁵⁷ Už Chelčický se bránil proti „doktorům“. — Snad už jste narazil též někdy na nádhernou formu „štramberecký“ — já aspoň ano. — V Čechách, vždy popředu jdoucích, se už dávno vyrábějí vamberecké uzenky — ale nejnovější Pravidla⁵⁸ tuto „opravu“ řečí prostého národa zamítla. — Tož tak. Chtěl bych Vás poprosit, abyste se při příležitosti optal pana Luk.[asíka], dostal-li Úsměv ještěrský.⁵⁹ Vím sice, že mnohým čtenářům nestojí zato, koupit si karetku a potvrdit dojiti knížky — ale mám dojem, že některé exempláry nedošly cíle. A mám indiskretní otázku: Byl jste v některé polit. straně? — Já v žádné. Toužebně vyhlížíme půvabníka nebeského. — Rheuma i ischias polevily, ale tři neděle (či více?) jsme n e v y l e z l i z chalupy, což se stalo poprvé v životě, ale už asi zůstane. Šak čítáváme v novinách při odchodu různých staríků: „V zimě už neopouštěl obydlí.“ — A pěkně Vás pozdravuji, jakož i můj učený hostitel,⁶⁰ víc než laskavý.

old

26. II. 42 Kostelec na H.

*) a za 3): by mohla narazit — v š e c k o naráží!

Dopis — 2 listy (23,2 cm×15,2 cm). Na první straně je červeně vytištěna kresba ještěra s faječkou a iniciála P. B. Psáno inkoustem na všech čtyřech stranách.

⁵¹ pan Lukasik — nakladatel Josef Lukasik, rodák z Orlové († 1943). Vydával románovou edici Návrat (za redakce Zdeňka Bára), dále poezii, práce vědecké i překlady.

⁵² Chystá mor. sborník vydavatel brněnský — F. V. Pokorný (1874—1954), vydavatel Nového lidu.

⁵³ IURANTES IN — doslova: přísahající na.

⁵⁴ v Sireně — v románové kronice Než zahoukla siréna.

⁵⁵ sborník „od Moravy k Dyji“ — jde o sborník Od Moravy k Dyji, který vyšel r. 1941 nákladem Krajského ústředí osvětových sborů v Kroměříži.

⁵⁶ u prof. Saura a Neuwirta — dr. V. Sauer a F. Neuwirth napsali článek Zeměpisný a přírodní ráz kraje (Bučovicko).

⁵⁷ indignatio versum fecit — doslova: rozhořčení udělalo verš. Parafráze verše římského básníka Q. Horatia Flakka (65—8 př. n. l.).

⁵⁸ nejnovější Pravidla — Pravidla českého pravopisu z r. 1941.

⁵⁹ Úsměv ještěrský — bibliofilie Křivý úsměv ještěrský.

⁶⁰ můj učený hostitel — dr. Antonín Pírek.

XVI.

Pane profesore, byl jsem překvapen, potěšen a dojat Vaší básní v adrese p. Bezecného.⁶¹ Ví, koho si vybral. Děkuji Vám, šak jste ze Štramberka! — Promiňte, že se ozývám tak neskoro — ale robím už pět neděl na 400 gratulacích — (:ač jsme z a k á z á n i:)^{61a} pozor! Zároveň posílám listek s Gigule.⁶² Byli jsme) jediný den nad Ostravici, tož jsme se vydrápali navrch, kde turisté dostávali po jedné karetkce! — Tož jsme musili karetky objednat ve Fryd-lantě, i tam jich bylo málo! Bohové štramberští s Vámi!*

P. B.

13/X 42 Kostelec n. H.

*) s učeným Antonem P.⁶³

Dopis — 1 list (14,8 cm×10,6 cm); psáno inkoustem po obou stranách.

⁶¹ Vaší básní v adrese p. Bezecného — Bohuslav Bezecný (*1896), ostravský bibliofil, vydavatel bezručovských tisků, zaslal Petru Bezručovi k 15. září 1942 psané gratulace autorů z Ostravska.

^{61a} ač jsme z a k á z á n i — nacistická cenzura zakázala jakékoli zmínky o P. Bezručovi v tisku i rozhlas. Bezručovy verše byly uváděny bez jména autora.

⁶² s Gigule — hora v Beskydách.

⁶³ s učeným Antonem P. — s dr. Antonínem Pirkem.

XVII.

Velikonoce 1944

*Za horou za dalekou
mírová se hvězda blyští
nad krvavou nad řekou:
zasvíť Vám ve svátky příští!*

Pane profesore, Váš poslední milý list je datován 22. 9. 43 — ale já za všechny knihy děkuji až za půl roku; nebyl bych tak indolentní, ale jde na mne to, co týralo Františka Vymazala⁶⁴ v posledních letech života — vidával jsem ho často na Starém Brně — oči neposlouchají. Míval jsem zvyk přečíst každou knihu tři razy, abych ji lépe pochopil — ale teraz jsem je přečítal jen dvakrát a už mluvím málo slovy — neb korespondence je hrubá!

I. Z. B. — pěkná detektivka⁶⁵ jaksi, připomíná mi dávnou vraždu, snad v Ratimově? — kde účastník tragedie slul Sosna či Sosnar? Knihu jsem dostal dvakrát, vrátím do Prahy. [Tužkou připsáno] Viz přílohu.

II. Plamen srdcí.⁶⁶ Divím se odvaze nakladatelů, že vydávají verše lyriky subjektivní. Nežástanou na skladě? To by si měli autoři vydávat (třeba s fin. pomocí některé instituce:>) jako tisk soukromý ve 200 ex.[emplářích]. Můj známý nakladatel vydal podobnou knihu v 1000 ex. — odbylo se 50! A verše nebyly zlé. Jinak není autor bez nadání. Šťastné mládí! V strašlivé tragice dějinné dovede opěvovat děvuchu.

III. Svlačce kolem stebľa.⁶⁷ — Autor rovněž ne nenadaný. Chudobný děj rozsul na 164 stran tím, že s á m stále mluví v knize, ovšem učeně. Nenávist selky k synovi a dobrému muži není psychologicky odůvodněna. Stále se naznačuje při tom jakési tajemství, jehož není. Životná je jen figura sirotka Jany. — Reč dobrá.

IV. Kalný proud.⁶⁸ Čítal jste spravedlivou kritiku šifry P. v L. Nov.⁶⁹ kterou podpisují. Napsal jsem autorovi — mám od něho i „Pod klenbou dní“.⁷⁰ — Panský ples jaksi nepatří do knihy rolnické. Není to deus ex machina, jenž zabíjí hlavní figuru děje? Ale čte se pěkně.

V. Kruh věčnosti,⁷¹ pěkné a poučné stati, vzpomínky věnované Čarkovi⁷² a Jahnovi⁷³ a jiným více (:ba i nám:).

VI. Tuláci a dobrodruzi⁷⁴ jsou pěkné obrázky, ceny nestejně. Mně se nejvíce líbily: Podivín, chytráci, prsten, talisman, n. dobrodružství, šarlatán skrze happy end, hrdina a model.

VII. Důl u veselého rytčtstva.⁷⁵ Autor je z Lišně, všichni Lišňáci jsou bystrého ducha a piší pěkně. I. polovice je lepší než druhá.

VIII. Vinaři.⁷⁶ Život Slováků chycen velmi pěkně. Známe naše moravské Slováky; žel že je

Řeč Slováků v knize deformována pražskými vulgarismy. Tak přeče Slováci nemluví! Máte-li autorovu adresu, prosím o ni na k a r e t c e, t a by přidaná převážila 20 gm.

IX. Země vřelé (!) náruči.⁷⁷ Náš gymnas. kantor nás vždy právem varoval před papírovým slovem „vřelý“. — Ale naši autoři vždy selžou, chtějí-li kreslit p r a v ě k našich zemí. Selhal i Veselý, nehledě k tomu, že vkládá obyvatelům pravěkým do rtů pražské vulgarismy a písničky nevhodné. — „Živá řeka“ nepřináší nic nového. Tož tak, jsem rád, že jsem dopsal pozdní a krátké díly, měly být delší. Ale čeká ještě tolik listů a světla⁷⁸ bolí... Zdráv ostá-
vejte, pane profesore, čekaje s důvěrou dní budoucích jako mládež, vždy doufající. Pozdravuje
Vás též můj vzácný hostitel.⁷⁹

V. V.

4. IV. 44 K. n. H. [Kostelec na Hané].

X. A ještě Marchova „Bouda nad Těšankou“.⁸⁰ — Marcha má vůbec pěkné pero, jako myslivec i jako literát. Kraj znám, maširoval „starou Těšankou“, lesní šosejkou k Dambořicům. — Marcha je blízký vedle kroměřížského Páleníčka⁸¹ mé duši, že třímá řeč otců, moravských rolníků a dělníků: „Buď zdráva, řeči prostá, kterou mi odkázal praděd minulého století a pismát mého rodu!“ (:Z okna pokojného domu.)⁸² Proto píše bilovský (:Bilovice:), dambor-
ský (:Dambořice:), bošovský (:Bošovice:) — koberský (:Koberice — lapsem kobeřský:) ap.

Lapsy v mor.[avské] knize

Pag.	Text	Corr.
8, 31, 96, 143, 168		Nezní v řeči vých.[odního] lidu
127, 204, 227	copak	částice „pak“
85 cožpak		240 kdepak
8, 57, 78	inu	záp.[adní] vulg.[arismus]
14	kluk	synek
29	v kotli záp.	východ à předkové v kotle, -u
26, 32, 35	rozhodně	sl. papírová, zavrhuje právem N.[aše] Řeč
57	vřele	zavrhoval už Bartoš
63, 210	pouze	jen, pap.[trové] slovo N.[aše] Řeč!
63	nenávidějící	nenávidící
105	zdravice	pozdravující
118	branborové placky	zemák, kobzól
165	Bábuša	Babuša!
207	bačkory	papuče
Borowiec	— na východ od čáry či s t ě moravské se sice tak říká — jako podobně Volovec — Voloviec, ale myslím, že declinace je i tam dále — Borovca, ni Borowieca!!	
Gorolu, že není ti žol	slyšel jsem vždy: gorolu, či není tě*) žol	
	*) nevím, už jistě, ti či tě	

Kniha Pernicova

- „inu“ — p. 13, 20 a 92
záp.[adní] vulg.[arismus], který do moravské knihy nepatří. Brňáci, když chtějí ironizovat mluvu lidí příštích z Čech, začínají každou větu s „inu“.
- 122 — „měšténinové“ — plur. chybný: měšténin — ale plur. měšťané
- 127 — „obhajoba“ — br!! spr. „obrana“
- 133 — „docilit“ = erzielen
- 156 — „naložen“ = aufgelegt

Mor. lid pravi přímětský a jevišovský — autor všude přímětický a jevišovický, též [nečitelné]. Naproti tomu správně všude (:až na jediný lapsus:) lucký klášter (:Louka:) — V Besk.[ydkém] kraji je rodové jméno Lucký, na mor. Slovensku Lúcký. A na str. 120 je přisěrný komparativ „širěji“ — což je známka vysoké pražské češtiny, podobně jako „lépeji“.

Kniha Kovandova

„inu“	14, 226, 341
„koukat“	202, 205, 246, 274, 324, 306, 327, 358, 380
„hele“	236 (:jen pastevci helekají — řekl Blahoslav): 249 obnos = Betrag
věcičky	294 — vulg.[arismus] nešvarný
303	„vřele“ — sl.[ovo] zbytečné a papírové
339	„rozhodně“ — sl.[ovo] papírové
372	spoře = spärlich

A slovo „Brouzdín“ bych nevybral pro jméno osady. Je tolik zašlých osad s krásnými jmény — netřeba vymýšlet jméno, které neexistovalo! V Č.[echách] je Brázdím. — Brouzdín by předpokládalo zakladatele Brouzdu — jehož nebylo.

[Tužkou:] Opis poslán do Bašky, hříšnému autorovi

Kalný proud

Lapsy

Str. 45	kouká nouze	vulg. hledí!
150, 220	brambory — do sl.[ezské] knížky bych nedával toho nešvarného slova —! když ne kobzole, tak zemáky!	
68	híhňat	odporné slovo
Javůrčák*) — bych nepsal ů. Javůrek ano, ale Javorčák, Javurčák.		
81	Lýko	bych nepsal s čárkou
170	Kylařka	— Kylař, ale Kylařka u nás

Hanys bych skloňoval Hanysa, ne Hanyse!

Str. 61, 64, 104, 229		inu — záp. vulg. zazlivat = verübeln
63, 101, 221, 162		by chybné
74	aniž by	záp. zbytečný výraz
133	kakabus	u nás synek
145, 157	kluk	!!!
140	z něj	

*) Jisté je nesprávné psání Javůrčák, neb v některých krajích slezských se praví: javur — javora. Ů je krátké, nemůže se psátí javůr!

Lapsy p. profesora, jako tvora m o r a v s k é h o :

103, 138, 192	strouha	Pravidla dovoluji mor.[avskou] struhu, lépe zničit.
108	prkno	my deska
109	patřičný	sl.[ovo] chybné
111	rozhodně	sl.[ovo] papírové, potírané právem N.[aší] Řeči
140	ocitl	chyba: ocit!
173, 188	brambory*)	raději zemáky.

*) Strofa složená starým jezvcem pro děti beskydské:

My ideme do pole,
budem kopat kobzole:
brambory my neznáme,
je to slovo zřifrané.

[Připsáno tužkou:] Naučily se této bezbožné písničky děti hamerské.

Dopis — 3 dvojlísty (první: 16,5 cm×11,3 cm — psáno inkoustem na všech čtyřech stranách; druhý: 16,6 cm×11,3 cm — psáno inkoustem na všech čtyřech stranách; třetí: 14,9 cm×11,7 cm — psáno inkoustem na prvních třech stranách).

- ⁶⁴ *Františka Vymazala* — František Vymazal (1841—1917), brněnský korektor, praktický polyglot, autor jazykových příruček.
- ⁶⁵ *Z. B. — pěkná detektivka jaksi* — Zdeňek Bár a jeho kriminální román *Jednoho pozdního večera* (1943). Román vznikl na základě protokolů ze soudních přelíčení.
- ⁶⁶ *Plamen srdcí* — název edice poezie vydávané nakladatelem Josefem Lukasíkem.
- ⁶⁷ *Svlačce kolem stěbla* — román prozaika Václava Müllera (* 1910) Svlačec kolem stěbla (1943).
- ⁶⁸ *Kalný proud* — román Frana Směji (* 1904), který vyšel r. 1943 ve druhém vydání.
- ⁶⁹ *kritiku šifry P. v L. Nov.* — kritik P. [František Pišek] uveřejnil recenzi o Smějově románě *Kalný proud* v *Lidových novinách* 27. prosince 1943.
- ⁷⁰ *Pod klenbou dní* — román Frana Směji; vyšel r. 1944.
- ⁷¹ *Kruh věčnosti* — kniha Antonína Matuly vydaná r. 1943.
- ⁷² *Čarkovi* — Jan Čarek (* 1898), básník.
- ⁷³ *Jahnovi* — Metoděj Jahn (1865—1942), básník a prozaik moravského Vulašska.
- ⁷⁴ *Tuláci a dobrodruzi* — kniha povídek Antonína Procházky (* 1908), ak. malíře a spisovatele.
- ⁷⁵ *Důl u veselého rytířstva* — historický román z hornického města Příbrami od Mirka Elpla (1905—1960). Vyšel r. 1943.
- ⁷⁶ *Vinaři* — román Josefa Sekery (* 1897), který vyšel r. 1943 v druhém vydání (první vydání pochází z r. 1930).
- ⁷⁷ *Země vřelé náruči (!)* — kniha, do níž Adolf Veselý (1886—1961) spojil r. 1943 povídku *Pravěká osada* (poprvé vyšla r. 1941) a cyklus povídek *Živá řeka* (poprvé vyšel r. 1939).
- ⁷⁸ *světla* — oči.
- ⁷⁹ *můj vzácný hostitel* — dr. Antonín Pírek.
- ⁸⁰ *Marchova „Bouda nad Těšankou“* — cyklus povídek Jaroslava Marchy (1880—1961); vyšel r. 1941.
- ⁸¹ *vedle kroměřížského Páleníčka* — jde pravděpodobně o přepsání; Bezruč má patrně na mysli prozaika Jindřicha Spáčila (* 1899), působícího v Kroměříži.
- ⁸² *Z okna pokojného domu* — kniha próz Jaroslava Marchy; vyšla r. 1940.

XVIII.

Pane profesore, tentokrát se hlásím brzy, neb trestně) lektury není tak mnoho — a pak jsem musil přestat se starým zvykem čísti knihu třikrát, oči se brání. Kniha Pernicova⁸³ (:jeho visuge připomíná Josefa Čapka:) je dobrá a zajímavá k r o n i k a životopisná kněze přímětského — jak správně je tím slovem dílo charakterisováno v úvodě na obálce knihy — však mluvili i o Jiráskovi jak o dobrém kronikáři. Diskurs s pruským králem se mi právě nepodobá, myslím, že Fritze byl úsečný v hovor, pokud to o něm vím — a silně pokřivené je pozdní vyznání náklonnosti k hraběnce jevišovské — Watzlik ve svém Pfarrrer von Dornloh⁸⁴ vykreslil podobnou věc jinak a lépe. Sem a tam kulhá autor umělecky. — Kovanda⁸⁵ kreslil dobře venkovské figurky s jejich chybami, ale konečně řešení kazi knihu. Na hlavní osobu OV. je nanesen tolik chvály, barev a dobrých vlastností... naráz se z ní vykuklí letora pokřivená. Naprosto křivá je scéna s ženou Paníkovou a psychologicky lze těžko chápat, jak ohnivá, temperamentní, ale dobrá Partla naráz odpouští zklamání a hraje úlohu zdrženlivého anděla, k němuž se křivý Ondra utíká v jakési hrůze před budoucností. — No, oba autoři nezaprou v lapsech povídek v sobě kantory.*

Jistě jste si všiml v L. N. přísného soudu o knížce Müllerově.⁸⁶ Kritik tam řekl „plnou hubou“ jak se říká — to, co já jsem v písmě jen naznačil, boje se jednak výtky „zlého stáří“ — a pak jsem nechtěl zarmoutit Vás jako redaktora Lukasíkovy edice — přpleťou se do výběru i práce chabší. No, mám dojem, že jste Müllera a Veselého přijal pod svá křídla z kolegiální courtoisie. U Veselého mě už rýpe pod žebra název knihy: země v ř e l é náruči.⁸⁷ Vřelý je slovo papírové, nichts sagend, jak di Němci, mající hraditi to, co není v textu.

„Pozdravuji vřele, děkuji vřele“ jsou slova papírová, frázoovitá místo slov prostých, a neklame-li mne paměť, bránil se proti tomu už Bartoš.⁸⁸

Čítal jste výběrnou knížku „Doma“ od Ludmily Hořké⁸⁹ Scholtis⁹⁰ ji chce přeložit do němčiny, což mluví za 20 pochvalných kritik. Kreslí tam rodné Dvořišsko a Kravaře — Kúty přes Opavici.

Ale knihu deflorují všude pražské vulgarismy (:asi 50krát „koukat“, „ínu“, klišé jako „nejpaničkovatější panička“ atd. atd. — Jak začnou naši autoři samouci psáti spisovně, je zle. Kdejaký západní (:pražský:) nešvar považují za dobrý! — Paní Kanclířová v Brance,⁹¹

chtěla-li mluvit „spisovně“, říkala „těrné oti“, bo náš lid nahrazuje spisovně t hláskou ě (:čísnu = tisknu, ciestar = tesář ap:).

Děkuji Vám za obě knížky, udržujete mne v kontaktu s mládeží. — Ludmila H.[ořká] praští s nervy — těžko se jí tam žije za plotem.⁹² Pozdravuji pěkně, dnes je zde na H a n ě jako na horách (5°!).

V. V.

8/V 44

*) Nahromadi-li se mi věnovaných knih mnoho, jako letos v zimě, mluvím o lekt.[uře] trestné, neb nestačím na to.

Dopis — 2 dvojlisty (15,8 cm×10,8 cm); psáno v obou případech inkoustem na všech stranách.

⁸³ *Kniha Pernicova* — románová biografie Prokopa Diviše Zrazený genius (1944) od Bohuslava Pernici (* 1907).

⁸⁴ *Watzlik ve svém Pfarrer von Dornloh* — rakouský romanopisec Hans Watzlik (1879—1948): jeho kniha Pfarrer von Dornloh (Farář z Přímětic) vyšla r. 1930.

⁸⁵ *Kovanda* — Stanislav Kovanda (1878—1954), moravský básník a prozaik. Bezruč píše o jeho románě *Příšlá* (1944).

⁸⁶ *Jistě jste si všiml v L. N. přísného soudu o knižce Müllerové* — v Lidových novinách uveřejnil 17. dubna 1944 recenzi o knize Václava Müllera *Svlačec kolem stěbla* (1943) Jan Machoň.

⁸⁷ *země vřelé náruči* — viz poznámku č. 77.

⁸⁸ *Bartoš* — František Bartoš (1837—1906), filolog a národopisec.

⁸⁹ *Knížku „Doma“ od Ludmily Hořké* — kniha Ludmily Hořké (vl. jménem Ludmily Sindelářové, * 1892) *Doma* vyšla r. 1943.

⁹⁰ *Scholtis* — August Scholtis (* 1901), německý prozaik, rodák z Bolatic na Hlučínsku. V současné době žije v západním Berlíně. Do češtiny byly přeloženy jeho knihy *Baba a její děti* a *Železárny*.

⁹¹ *Paňi Kanclířová v Brance* — manželka řídicího učitele Čeňka Kanclíře, Bezručova přítele a hostitele.

⁹² *těžko se jí tam žije za plotem* — Hlučínsko, kde Ludmila Hořká žije, bylo r. 1938 připojeno k hitlerovské Říši.

XIX.

Pane profesore, děkuji Vám za *Čertisko z hor*⁹³ — a za laskavá slova v připsání. Kniha je zajímavá a poutavá (:ač jsem ji čítal jen dvakrát místo předepsaných 3 rázů, čekají i jiné knihy na stole!:) — naše hory jste dobře vykreslil. Našel-li jste podobné originaly jako *Borovca* a *Ludvika*, dobrá, mi připadají [an astické, zvl. *Spurný*. — (:Proč vraždí nevinného koně, když zvíře už nenáviděné rodině nepatří?:) *Jímavé a dobře je vykreslena poslední pout Maryčky*. — *Hýlovy kresby*⁹⁴ kromě 2—3 jsou přehnané.

Hospoda Balkán je při paskovském nádraží — a hosp.[oda] na okluku v Lichnově. — Povinné ještěřské bruceňí je přidáno, bez toho to nejde. — Nevím, dostaneme-li se na 3 dny (:dále nelze:) na *ďáb.[elský] ostrov* při *Ostravici*,⁹⁵ čas tak nejistý. Pozdravuji tisíckrát.

old V. V.

30/VII 44 Kostelec na H.

Děkuji i za *Zemkovy Horské sny*,⁹⁶ jsou pěkné. — Ale proč píše moravský Slovák na str. 11 „*dívanky*“ — slovo syrupové — a proč na str. 13 *Grůň.?* — Místo *soláňské chaty řekne Valach: soláňská chata*. *Jura Vašut, stojící za verše*,⁹⁷ byl autorem již ráz opěván v knižce: *Jura V. pán na Čartáku*.⁹⁸ Byl jsem tam a ráz by ještě rád tam zašel!

Dopis — dvojlíst (15,0 cm×10,4 cm); psáno inkoustem na všech čtyřech stranách.

⁹³ *Čertisko z hor* — román Zdeňka Bára *Đábel z hor*. První vydání vyšlo nákladem R. Prombergra v Olomouci r. 1943.

⁹⁴ *Hýlovy kresby* — kresby Aloise Hýla k románu *Đábel z hor* (r. 1944 vyšlo v Praze nákladem Boh. Hladkého druhé vydání Bárova románu, první ilustrované).

⁹⁵ *na ďáb. ostrov při Ostravici* — srub Petra Bezruče v Hamrovicích.

⁹⁶ *Zemkovy Horské sny* — básnická sbírka Oldřicha Zemka (* 1893) *Horské sny*; vyšla r. 1944.

⁹⁷ *Jura Vašut, stojící za verše* — hostinský na Čartáku. O. Zemek mu věnoval báseň ve sbírce *Horské sny*.

⁹⁸ *Jura V. pán na Čartáku* — r. 1940 vyšel s ilustracemi Jana Kobzáně sborník *Gazda Jura Vašut, pán na Čartáku*.

XX.

Pane profesore, děkuji Vám za vzpomínku k 15/IX a za slova laskavá v písmě. Ale těch vzpomínek došlo 200, takže jsem na dva měsíce zapřažen do písemné roboty. I nezbyvá nic jiného, než onen den kasírovat: abych to řekl řečí vázanou:

škrtám onen den.
Čas můj je už krátek,
a jsem unaven:
ruším onen „svátek“,

Doufám, že bude mládež příště dbátí toho zákazu ještěřského. Víím ovšem o zkáze ostravské.⁹⁹ I my jsme zde měli 2 horké dny, 25 + 27/VIII. Ležíme v pásmu nebezpečném, jemuž věnuje nepřítel pozornost: projektily řícely ulicemi a zahradami i poli a probíjely střechy. Seděl jsem 25/VIII na břehu Romže,* nízko nade mnou letecký souboj, tuze dobře mi při tom nebylo. Občan, stojící 100 m ode mne, to odnesl prostřelenou nohou. Jinak přišel mladistvý život nazmar. A děkuji za tři poslané knihy. 1. *Květy naší země*,¹⁰⁰ dobře posoudil tyto moderní povídky, lišící se od pohádek klasických, v L. N. dobrý kritik Jan Machoň.¹⁰¹ Sám držím z 20 za dobré 14, dvě za pochýlené. Snad jste jednu vzal zase z courtoysie jako kdysi Müllera?

2. K. Hadrbolec: *Líbily se mi z povídek: Sytý hladovému nevěří — Neviditelné záře — Dobré srdce — Alenka — Třetí hrášek a Tři chlapci*. Ale do mluvy mor.[avských] lidí západní vulgarismy nepatří. Či *Fiká Slovák „koukej“*, „hele“ p. 107 — a pod. *Auž se mi líbí zbytečné podtrhování smyslnosti* (:jako u T. Svatopluka:) (:str. 107 a p.): „Von jener Macht, die alle Menschen bindet, befreit der Mensch sich, der sich überwindet“ — řekl Schiller. Nejsm nijak moralista a hříšný jsem byl též za mladých let. Ale... *Fysiognomie autorova by ukazovala na bonvivanta a hedonika*. *Buržoa vyletěl ve slovech „dělník a jeho konkubina!“* — p. 200. — 3. *Kořeny*¹⁰² jsou kniha vědecká, krásná, řekl bych habilitační. A všechny autory moravské zastírá autor dobrotivostí velikou při kritice. Knihu musím čísti několikrát.

Pane profesore, ostávejte zdrav!

V. V.

5/X 44 Kostelec na H.

*) *Jako Vy nad Odrou*.

Dopis — dvojlíst (18,0 cm×11,8 cm); psáno inkoustem na všech čtyřech stranách.

⁹⁹ o zkáze ostravské — o bombardování Ostravy americkými letadly dne 29. srpna 1944. Zahynulo při něm na 700 lidí.

¹⁰⁰ *Květy naší země* — pod tímto názvem uspořádal Zdeněk Bár r. 1944 soubor moravských pohádek; jsou lokalizovány většinou na širší Ostravsko.

¹⁰¹ *Jan Machoň* — tehdy redaktor Lidových novin; psal o knize *Květy naší země* v Lidových novinách 7. září 1944.

¹⁰² *Kořeny* — kniha studií literárního historika Bedřicha Slavíka (* 1911).

XXI.

Velikonoce 1945.

Čtenáři můj v tomto roce,
brzy jsou velikonoce:
tož nebudou teplé právě,
Ty nebudeš sedět v trávě.
Víra Tvá však nech nehasne
v jaro líbezná a krásná,
čekající Tebe přece
a letící z Boží klece.

Pane profesore, domáhala se slečna M. L.¹⁰³ z Prahy úsudku o knihách věnovaných, napsal jsem jí několik slov, jsa kmetik jednoslabičný a kritik nepišící. Opisují je i pro Vás: dostal jsem „Lipana“¹⁰⁴ knížku pěknou a zajímavou — autor mi ji dokonce poslal sám. Potom „Za černým kamenem“¹⁰⁵, rovněž švarnou a dvojnásob zajímavou pro ty, kteříž pocházejí z kraje. Jak obyčejně, není mi jasno, proč píše záměstekský (:ale na str. 26 mu ujelo pero a napsal záměstský podle lidu:), jaklovecký průběžně a klimkovičský (:! p. 21:), když lid tak nemluví. Avšak musil psát hrabovská brána (:Hrabůvka!:) — jiné není,^{*}) žádá hrabůvecká! — „Permoničiči“ neexistovali u nás, je to přivlečeno ze západu, tam kvetli! „V dobrým jsme se zešli“¹⁰⁶ — zas platí slovo o dobrotivé kritice autora vybírajícího, držící nad vodou i autory chabé. Dobře vybral od p. 7 až do 75, pak od 122 až do konce. Vtipy začínající p. 94 a 299 jsou 50 let staré! Jednu burlesku dobře nechápu a snad se dobře nehodí do výboru práce Skácelíkova¹⁰⁷ a některý verš. Dobře se čítá Pražské tajemství¹⁰⁸ i pohádky Martinkovy. Kalidasa¹⁰⁹ se chválí sám a Goethem! Ale o knížce Svatoplukově¹¹⁰ platí zas to, co jsem už ráz vytkl. Autor, jenž není bez nadání, je postižen rozvlácností, rozbrědlostí a mnohomluvností, takže jeho knihy — o sobě ne zlé — unavují. Nemohl jsem se prohryzti do konce, ač přeskačuje únavně dialogy děček... vybral jsem si k té lektuře deštivou neděli! A samé vltavské vulgarismy (inu, hele, koukej, opravdický...) v mluvě děček východních, které tak nemluví! — Pěkně Vás pozdravuji, o katastrofách ostravských víme.

28/III 45

Zvl. pozdrav od mého vzácného hostitele dra P.

V. V.

*) nelze tu korigovat předků!!

Dopis — dvojlíst (18,0 cm×11,8 cm); psáno inkoustem na všech čtyřech stranách.

¹⁰³ slečna M. L. — Marie Lukasiková, která po smrti Josefa Lukasika († 1942) vedla Lukasikovo nakladatelství.¹⁰⁴ dostal jsem „Lipana“ — jde o knihu Jaromíra Tomečka (* 1906) Stříbrný lipan; vyšla r. 1944.¹⁰⁵ „za černým kamenem“ — jde o knihu Aloise Červinky († 1960), čerpající námětově z dějin dolování uhlí v Ostravě.¹⁰⁶ V dobrým jsme se zešli — antologie humoru ve výběru Bedřicha Slavíka (* 1911); vyšla r. 1944.¹⁰⁷ práce Skácelíkova — František Skácelík (1873—1944), lékař, básník a spisovatel.¹⁰⁸ Pražské tajemství — beletristická kronika čtvrti chudých Na Františku od Gézy Včeličky (* 1901).¹⁰⁹ Kalidasa — Kálidása, indický básník z přelomu 4. a 5. století.¹¹⁰ o knížce Svatoplukově — jde o román pro mládež Hrdinové z Ostrova (1944) od T. Svatopluka (* 1900).

XXII.

Pane profesore, děkuji Vám i všem podepsaným

1. dr. Sanetřík¹¹¹2. A. C. Nor¹¹²3. Milan Rusinský¹¹³4. Fran Směja¹¹⁴5. Kar. Černoهورský¹¹⁵ a6. Boh. Marek¹¹⁶za vzpomínku z Meleckého kúpele,¹¹⁷ jak praví národ, Němci Johannisbrunu. Pan K. Černoهورský buď přisně potrestán, bo píše dokonce Jánské kúpele, což svědčí Pražanům, ale ni nám. V Praze ovšem znají svatojánské proudy, ač toto prodlužování není na místě, dodávajíť mluvě dětského rázu. My mluvíme zkratka. Do Meleckého kúpele jsem často chodíval z Branky pěšky přes Melč — byly to 4 hodiny —, potom přes Moravici a Lhotku na stanici litultovsku.

Raz jsem tam přismýšlil veselého starečka O. Bystřinu — den byl teplý — a O. B. se těšil na minerální vodu před pivskem. Upozornil jsem jej, že ta voda má účinky známé Šarátky (:podle titulníků ovšem „Saraticce“!:) — ale veselý stareček, nedbaje výstrahy, vypil litr před pivskem. Na zpáteční cestě sotva chytil vlak, muse odbývat různá zastavení po lesích, jichž na štěstí je na cestě dost. — Tento krásný kout naší země, Mel[ecký] kúpel, stane se

nār.[odním] majetkem jako Melč, Radkov, Vikstein — bo Kamil Razumovský, grof, je Němec. Melč a Radkov byly moravské před 50 či 100 lety, pamatují se, že v obou dědinách nejstarší bělovlasí osadníci mluvili ještě česky, německy nerozumějice, potomci se poněmčili jako v Klokočově, v Děrném aj.

Boh. Marek napsal šumné verše, Rodné Lašsko, nejvíce se mi tam líbí Žylmanice. Jsou retovány před polskými drápy, jak truchlili, když přišli r. 1938 k „nejjasnější republice“. Kdysi tam žila švarna děvucha, ale to už je tak dávno, že už to ani pravda není. Až bude někdy benzín volný — (:ale kdy?:) přesnýčím se přes Těšinsko, kaj jsem před 50 lety chodíval. S pěkným pozdravením
V. V.

29/VII 45 Kostelec na Hané

[Tužkou:] Karetku pisal p. Černohorský, ale či já vim, kaj teraz sedí? Proto píšu Vám.

Dopis — dvojlíst (31,3 cm×15,2 cm); psáno inkoustem na všech čtyřech stranách.

¹¹¹ dr. Sanetřík — MUDr. Bohumil Sanetřík (1901—1961), primář nemocnice v Opavě.

¹¹² A. C. Nor — spisovatel A. C. Nor (vl. Josef Kaván, * 1903).

¹¹³ Milan Rusinský — viz pozn. 35.

¹¹⁴ Fran Směja — Fran Směja (* 1904), regionální spisovatel slezský.

¹¹⁵ Boh. Marek — Bohumil Marek (* 1903), regionální básník slezský.

¹¹⁶ Kar. Černohorský — dr. Karel Černohorský (* 1896), tehdy ředitel Slezského muzea v Opavě.

¹¹⁷ z Meleckého kupele — jde o lázně v Melči u Opavy.

XXIII.

Pane profesore, nemoha při svých 100 letech už zdolávat hrubu korespondenci, ozývám se neskoro a zkratka (:J. S. M.¹¹⁸ vyřizoval pisma jednou větou — kdy dojdou k té statečnosti já?:) — Děkuji Vám za krásnou „Ztracenou píseň“,¹¹⁹ z ní zvláště za verše věnované na str. 21. Dostal jsem se letos (45) na Stramberk 5/XI i na Ženklovu i do Frenštata na Horečky. Na str. 43 vidím, že vířily koule podle Pravidel. Ale kotel má na Mor.[avě] tvrdé l a drží ho ještě Flajšhans ve svém slovníčku!¹²⁰ Po druhé děkuji i za celou knížku nám věnovanou,¹²¹ měl jste s ní robotu. Ale šíří se forma „ze Slezské“ (:p. 7.), ač jsem jí užil vlastně per nefas. Náš poštovský zřízenec v Místku sice tak říkal, ale minul při tom slezskou s t r a n u Ostravice. Ale motýl má u nás měkké l, byl by tedy akk. plur. motýle (:p. 14, 18, 56:), jak i staré mluvnické předpisovaly.

Nebyl jsem při vlakové poště (:p. 18:). Sl. Ostrava? (:19:) vždy **na**, ne **ve!** Sesadil Habsburky? — Dal jsem hned l. den odstranit o b r a z y Habsburgů (:někteří chefové úřadů si to netroufali:). Liechtenstein (:42:) nemohl germanisovat v ojčizně, nýbrž robil to hl.[avně] na jižní Moravě (:Lednice!):). — „Na úkor“, p. 86, je lapsus: lépe na ujmu.

Na str. 62 je k naší pekelné radosti vytištěno: dlouhozubí lyšaji — !! Má být dlouhozobí — lyšaji zubů nemají! — P. 86 — Nový mlýn v Zelešicích, s „nīmž jsme rodově spjati?“ — Ale kaj, je to jen paralela, naše starka byla ze Střebovic!¹²² Αεὶ τῶ Ἰλίου κακά!¹²³ — Ale knížku třeba čísti ne ráz, jako všechny podobné poučné studie a životopisy. Vzpomínám, jak jste přiletěli s paní Topinkovou¹²⁴ na dáb.[elský] ostrov; ozývá se časem listky ze svého cestovního života a já se jí dívím; jak se zle jezdí! Volný benzín dosud v mlhavé dálce. — Přeji Vám, pane profesore, krásné jaro ve zdraví!

old P. B.

Kostelec n. H. 15/II 46

Dopis — 2 listy (16,2 cm×14,5 cm); psáno inkoustem na všech čtyřech stranách.

¹¹⁸ J. S. M. — básník J. S. Machar (1864—1942), přítel Petra Bezruče.

¹¹⁹ „Ztracenou píseň“ — jde o básnickou sbírku Zdeňka Bára, která vyšla v r. 1945.

¹²⁰ Flajšhans ve svém slovníčku — filolog a literární historik Václav Flajšhans (1866—1950) v Slovníku českém (1901).

¹²¹ celou knížku nám věnovanou — Zdeněk Bár vydal r. 1945 populární výklad o Petru Bezručovi (nakl. Svět, Ostrava).

¹²² Nový mlýn v Zelešicích, s „nīmž jsme rodově spjati?“ — Ale kaj, je to jen paralela, naše starka byla ze Střebovic — je pravda, že Bezručova babička pocházela z Třebovic

u Ostravy; jenže báseň *Nový mlýn* se týká Bezručova milostného vztahu k „Labutince“ — Františce Tomkové, která pocházela z Nového mlýna. Srov. o tom moji studii „Bezručova Labutinka a básně k ní se vízící“ (Slezský sborník 1957).

¹²³ Ἀεὶ τῶ Ἰλίου κακά! — přísloví uvedené v Athenaiově sbírce citátů z 3. stol. n. l. (8, 350 f); doslova: Pro Iliion jen pohromy.

¹²⁴ s paní Topinkovou — jde o Marii Topinkovou z Místku, obdivovatelku Bezručovu.

XXIV.

Lysa 1946:

*Za babku tě sešlů mají,
které puká stará kůžka:
Ale ve svobodném*) kraji
usmíváš se jak děvůška.*

Milý pane profesore, vydrápal jsem se 3/VIII na Lysu, ale dolů to šlo už těžko. A 24/VII jsme byli zavezeni do Štramberka**) a poseděli na Kulatině.

Jsem Vám i panu M. L. Hirschovi¹²⁵ velmi vděčný za pozornost, kterou jste Sl. p. věnovali — jméno translatorovo tkví v mé paměti z let dvacátých. Ale myslím, že by Francouzi neměli zájmu na Sl. p. — je to „malý a neznámý národ“, jak nám řekl upřímně angl. politik.¹²⁶ A fr. překlady, které jsem čítal před lety, kdy byl aktivní plebiscit,¹²⁷ se mi nepodobaly! Barva byla setřena — nemohu nic napsat pro národ jinak tak sympatický! — Dostal se mi raz do ruk překlad ruský, který měl vyjit — na štěstí nevyšel, když jsem zase promluvil upřímně o setřené barvě; ruský i franc. rozumím. — Jak krásně přeložil S. P. Rudolf Fuchs,¹²⁸ ať mu též překlad vyčítali, ale pro mne byl to překlad d o b r ý! — Každá řeč má svůj zvláštní tón (:ráz:), jež těžko v překladu zachytit. Jak se mi nepodobaly č. překlady Goetha a Schillera! — Do Luhačovic bych měl též jet s chorým krčkem, ale nepojedu, nikdy nebyl v lázních. Slunce a voda mne spravovala. Idyla ostravská (:tj. na Ostravici:) dávno zmizela, ale když už tu mám tu budku...¹²⁹

S pěkným pozdravením

[rukou dr. A. Pírka] Těž od sekretára

old V. V.

5/VIII 46

*) lic. poet.

**) ředěčem z Prahy, synovcem mého vzácného hostitele dra A. P.

Dopis — 2 listy (16,2 cm×10,5 cm); psáno inkoustem na všech čtyřech stranách.

¹²⁵ panu M. L. Hirschovi — M. L. Hirsch, Francouz, někdejší vedoucí českého vysílání v pařížském rozhlasu. Přeložil některé Bezručovy básně. Chtěl r. 1946 přeložit do francouzštiny celé Slezské písně.

¹²⁶ angl. politik — předseda britské vlády Neville Chamberlain prohlásil na podzim r. 1938, že za malý a neznámý národ (mínil český národ) není možno bojovat.

¹²⁷ před lety, kdy byl aktivní plebiscit — jde o plebiscit na Těšínsku r. 1919.

¹²⁸ Rudolf Fuchs — Rudolf Fuchs (1890—1942) přeložil Slezské písně do němčiny.

¹²⁹ tu budku — srub v Hamrovičích.

XXV.

Pane profesore, děkuji Vám i p. Hirschovi¹³⁰ za zájem věnovaný. Já mám psát o sobě v předmluvě; když franc. literát řekl: *Le moi est haïssable*.¹³¹ Kromě Fuchsa¹³² jsem nade všemi překlady kroutil hlavou. Zvláště když ř Jos. Páta¹³³ otiskl řadu slov[anských] překladů básně „Kdo na moje místo?“ Autor nebývá sám sobě kritikem dobrým, aby vybíral — a já jsem sám sobě soudcem přísným nadměru. — Je mi těžko soudit podle autora anglického: „Jen t o je dobré ze mne. Vše ostatní je popel...“ — Je tu malěř Vrobel,¹³⁴ prof. Vlček z Ostravy,¹³⁵ Engliš^{135a} už odplul do Prahy — a jinak neznámých živočichů tisíce. Ostravica zamořena vodomilstvem něrobicím. — Přeji Vám, aby Vás inhalatorium spravilo a šumně pozdravuji.

old P. B.

13/VIII 46

Dopis — 2 listy (16,8 cm×10,5 cm); psáno inkoustem na prvních třech stranách.

¹³⁰ i p. Hirschovi — viz pozn. 125.

¹³¹ *Le moi est haïssable* — doslova: Já je hodno nenávisťi; výrok filosofa Blaise Pascala (1623—1662).

¹³² Kromě Fuchsa — viz poznámku 128.

¹³³ Jos. Páta — profesor Karlovy university Josef Páta (1886—1942).

¹³⁴ malář Vrobel — František Vrobel (1892—1953), ak. malíř, ilustrátor.

¹³⁵ prof. Vlček z Ostravy — jde o Stanislava Vlčka, po roce 1945 přispívatele kulturní rubriky ostravského deníku Nová svoboda. Vlček debutoval verši.

^{135a} Engliš — Karel Engliš (1880—1961), buržoazní ekonom, právník a politik. Pocházel z Hrabyně ve Slezsku.

XXVI.

Pane profesore, děkuji Vám za poučnou studii o Vojtěchu Martínkovi¹³⁶ — zasluhuje ji tento významný a sympatický představitel kraje — který i nám — mimochodem řečeno — věnoval tolik pozornosti! Při jeho soudu o ostravském nářečí (:str. 35:) jsem vzpomněl slov západníka p. Závise,¹³⁷ který napsal: „domácí lid mluví tím odporným laško-polským... nářečím“. A tu sotisu vydal Sokol!!

Komu se naše nářečí nepodobá, nech táhne na západ! Patet janua.¹³⁸ — Krasno (:p. 20:) bych nikdy nepsal s dlouhým a, i když tak nařídili vědci. Pochází od sl.[ovanského] „chvrastno“, na což ukazuje adj. krasenský, dosud mezi prostým lidem žijící. —

Krásné pole má ovšem adj. krasenský. — Doufám, že jste ostatní raz dobře došli po břehu Ostravice do Frydlantu, aniž sletěli po pohyblivé lavce do vody, jak by se mně raz bylo stalo k večeru, kdyby mne anděl Hospodinův nebyl držel za krágl. Myslím, že Pokorný¹³⁹ vydá jistou knížku po novém roce, nezapomenu ji poslat, nebudete-li v Grenoblu.¹⁴⁰ Na Ostravici jsem jakžtakž dooral trestnou korespondenci. Teraz se věnuji trestné lektuře. — V dešti a zimě jsme odjžděli do mor.[avské] Italie.¹⁴¹ — Pozdravuji srdečně.

2/XI 48

old V. V.

Dopis — 2 listy (17,8 cm×11,7 cm); psáno inkoustem na všech čtyřech stranách.

¹³⁶ studii o Vojtěchu Martínkovi — Zdeněk Bár vydal studii Vojtěch Martínek. Život a dílo (Opava 1948).

¹³⁷ p. Závise — jde o sokolského pracovníka v Ostravě.

¹³⁸ Patet janua — doslova: brána je otevřena; výrok stoiků.

¹³⁹ Pokorný — tiskař a nakladatel v Brně František Václav Pokorný (1873—1954).

¹⁴⁰ nebudete-li v Grenoblu — Zdeněk Bár působil v letech 1946—1949 jako lektor českého jazyka a literatury na universitě v Grenoblu.

¹⁴¹ do mor.[avské] Italie — miněna Haná (Kostelec na Haně).

ПИСЬМА ПЕТРА БЕЗРУЧА К ЗДЕНЬКУ БАРУ

Автор публикует 26 писем поэта Петра Безруча (1867—1958) к писателю Зденьку Бару (р. 1904).

Письма отражают „интимную“ жизнь Петра Безруча, а также его внимательное отношение к людям, его тактичность и благодарность.

Письма свидетельствуют об его большой наблюдательности по отношению к социально-политическим процессам.

Безруч обрисовывается в этих письмах как настоящий филолог, как защитник народной речи, старинных слов и оборотов, которые портят по его мнению „западники“ и учителя в высших учебных заведениях.

В нескольких письмах обнаруживается любовь Петра Безруча к чтению и он выступает в них как оригинальный критик.

Письма Безруча приносят много нового, ранее неизвестных подробностей его биографии (например сообщают о его пребывании в городе Миястек [1891—1893] или о его жизни во время оккупации и после 1945 года).

Самое большое значение имеют данные, сообщенные Безручем о возникновении некоторых работ (например стихотворения Дерне).